
Skogspolicy

Fastställd av regionfullmäktige
Framtagen av teknikförvaltningen

Datum 2019-09-23

Gäller 2019--2030

Ärende nr TN 2017/754

Skogspolicy

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	2
Avgränsning.....	3
Syfte och mål.....	3
Riktlinjer.....	3
Inriktning.....	5
Zonindelning.....	7
Allmän ordlista.....	10

Sammanfattning

Region Gotlands skogsinnehav på 1763 ha återfinns i huvudsak i anslutning till tätorterna. Skogsinnehavet har höga natur-, kultur- och rekreativvärden samtidigt som det representerar en förnyelsebar ekonomisk resurs. I tätbebyggda områden överstiger skogens rekreativvärde virkesvärdet flera gånger.

Denna skogspolicy syftar till att samla de intentioner angående skog och trädmiljöer som ska gälla för Region Gotland, samt förtydliga och ange inriktning för en långsiktig förvaltning. Syftet är att uppnå långsiktiga mål för:

- Produktionsskogar med hög kvalitet och med ekonomisk bärighet
- Tillgängliga skogar för rekreation och pedagogik
- Bevarad och utvecklad biologisk mångfald och skogliga ekosystemtjänster
- Markreserv för eventuell framtida exploatering

Inriktningen i regionens skogsförvaltning skall vara att utveckla och förstärka de befintliga ekosystemen, att bevara och utveckla rekreativ-, natur- och kulturmiljövärden, att främja historiska och ekologiska värden samt att skapa förutsättningar för en skogsskötsel i ekonomisk balans, där kostnaderna motsvarar intäkterna.

Bakgrund

Region Gotlands skogsinnehav uppgår (år 2017) till 1 763,5 ha produktiv skogsmark. Sammanlagt 91 procent av innehavet utgörs av barrskog. Naturresevat på regionens mark omfattas av separata skötselplaner. Regionens skogsmark återfinns till största delen i nära anslutning till tätorterna, både i och utanför detaljplanelagda områden. Fastighetsförvaltningsavdelningen ansvarar för skog som återfinns på detaljplanelagd regionägd kvartersmark medan Planerings- och utvecklingsavdelningen, Mark och stadsmiljöenheten samt Gata- och parkavdelningen ansvarar för den skog som återfinns på övrig regionägd mark.

Skogsinnehavet har höga natur-, kultur- och rekreationsvärden samtidigt som det representerar en förnyelsebar ekonomisk resurs. I tätbebyggda områden överstiger skogens rekreationsvärde virkesvärdet flera gånger.¹ Skogen är en stor och fri resurs för allmänheten och många vistas i skogen för att få naturupplevelser, motionera, plocka svamp och bär, träffa människor eller bara finna lugn och ro. Flera fritidsaktiviteter är kopplade till skogen såsom ridning, orientering, skidåkning och promenader. Skogen är också viktig för naturstudier och annan pedagogisk verksamhet samt en viktig lekplats för barn.

Vetenskapliga undersökningar pekar på att vistelse i naturen medför många positiva hälsoeffekter, så som sänkt blodtryck, förbättrad koncentrationsförmåga, minskad stress, förkortad återhämtningstid efter sjukdom samt minskad ångest och depression.

När nya områden i Gotlands tätorter och småorter exploateras ökar betydelsen av den närbelägna skogen. Det är i områden som ligger i och runt våra samhällen som de flesta rör sig och som därmed har störst betydelse för medborgarnas möjligheter till motion, avkoppling och upplevelser. I samband med att orterna utvecklas är det också på sin plats att uppmärksamma skogens ekosystemtjänster, till exempel bullerdämpning, syrebildning, filtrering av dagvatten, luftrening mm.

---

¹ Mattson L. 2003. *Skogens välfärdsekonomiska rekreationsvärde*. Sveriges lantbruks universitet 2003.

Avgränsning

Skogspolicyn gäller för trädbevuxen naturmark som ägs av Region Gotland, både utanför och inom detaljplanelagt område. Med trädbevuxen naturmark avses mark som inte är bebyggd eller anlagd, så som parker, skolgårdar, odlingsmark eller liknande. Naturresevat på regionens mark har separata skötselplaner och omfattas inte av denna policy.

Definitionen av produktiv skogsmark är mark som producerar mer än en skogskubikmeter per hektar och år.

På detaljplanelagda områden har detaljplanens bestämmelser alltid företräde även om principerna i skogspolicyn bör beaktas så långt det är möjligt.

Syfte och mål

Denna skogspolicy syftar till att samla de intentioner angående skog och trädmiljöer som ska gälla för Region Gotland, samt förtydliga och ange inriktning för en långsiktig förvaltning. För Region Gotlands skogsinnehav finns en grön skogsbruksplan för åren 2015-2024. Skogsbruksplanen visar hur regionens skogsinnehav är indelat i zoner med olika egenskaper samt ger en översikt över planerade åtgärder på dessa områden inom angiven tidsperiod.

Regionens skogspolicy syftar till att uppnå långsiktiga mål för:

- Produktionsskogar med hög kvalitet beträffande såväl miljöhänsyn som tillväxt och drivning, för att få ekonomiskt underlag för skogliga skötselåtgärder
- Tillgängliga skogar för rekreation och pedagogik
- Bevarad och utvecklad biologisk mångfald och skogliga ekosystemtjänster med en strävan mot ett hyggesfritt skogsbruk.
- Markreserv för eventuell framtida exploatering

Riktlinjer

Skogspolicyn har sin utgångspunkt i följande övergripande riktlinjer:

Region Gotlands gemensamma Vision för år 2025, med de grundläggande värderingarna delaktighet, förtroende och omtanke. Målen som anges är till exempel att gotlänningarna har bra hälsa, att vara en världsledande ö-region i miljö- och klimatfrågor samt att ha ett rikt och tillgängligt kultur- och friluftsliv. Utöver detta finns flera mål inom ekologisk hållbarhet, med säkrad vattentillgång och minskat klimatavtryck. Sammantaget skall Regionen vara en föregångare och Visionen skall bidra till att utveckla Gotland som ekokommun.

Begreppet hållbarhet inkluderar ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner. Regionens relativt lilla skogsinnehav är av begränsad betydelse för regionens långsiktig hållbara ekonomi. Skogsinnehavets betydelse för den ekologiska och sociala dimensionen av hållbarheten är däremot större, särskilt i tätortsnära lägen. Detta innebär att Region Gotland prioriterar värden som hög tillgänglighet, biologisk mångfald och social hållbarhet i sina skogar.

Region Gotlands Miljöprogram, fastställt av regionfullmäktige 2015-11-23, anger att Region Gotland ska sköta sin tätortsnära skog för att gynna tillgänglighet och skogens sociala värden. Skogen skall förvaltas med största möjliga miljöhänsyn och sträva efter ett variationsrikt skogsbruk. En annan punkt anger även att Region Gotland ska planera för en markanvändning och förvaltning som bidrar till att olika ekosystemtjänster² kan bevaras och om möjligt utvecklas.

Globala mål för hållbar utveckling är 17 stycken övergripande mål framtagna av FN:s medlemsländer vilka påvisar att hela vårt samhälle och vår ekonomi bygger på att vi har ett fungerande ekosystem i botten. *”Planeten sätter ramarna, och de är inte förhandlingsbara”*³. Mål nr 15 berör Ekosystem och biologisk mångfald. Ett av delmålen syftar till att till år 2020 främja genomförandet av ett hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen.

Miljökvalitetsmålen för Gotlands län är ett samarbete med Länsstyrelsens och Skogsstyrelsen som på ett regionalt plan följer upp nationellt övergripande mål fastställda av Naturvårdsverket. Inom miljömålet *Levande skogar* rapporteras att gotländska skogsmiljöer med höga naturvärden fortsätter att minska och att takten i bevarandeinsatser och skötselåtgärder måste öka rejält om vi ska kunna uppnå målet. Här påtalas även vikten av att arbeta med hyggesfria metoder och att ett varierat skogsbruk är viktigt för skogens leverans av viktiga ekosystemtjänster. Även inom miljömålet *Grundvatten av bra kvalitet* krävs mycket större insatser och åtgärder än idag för att säkra tillgången på rent vatten. Andra viktiga miljömål som direkt eller indirekt berör regionens skogsförvaltning är *Myllrande våtmarker*, *God bebyggd miljö* samt miljömålet om *Ett rikt växt- och djurliv*⁴

FSC Forest Stewardship Council - regionens skogsbruk är certifierat enligt denna standard, som rör miljöhänsyn, skogsbruk, ekonomi och internationella överenskommelser.

Skogsvårdslagen (1979:429) och skogsvårdsförordningen (1993:1096) vilka anger ramar och grundläggande krav för hur skogsbruk ska bedrivas i Sverige. Både miljömål och produktionsmål ska enligt nuvarande lagstiftning nås i skogsbruket. I §1 Skogsvårdslagen står det att *”Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.”*

Boverkets riktlinjer om skogsbruk vilka påtalar skogens globala betydelse för inlagring av kol både i mark och i träd. Ett hållbart skogsbruk är en förutsättning för att detta skall

² Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet, till exempel pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser.

³ www.globalamalen.se, citat Johan Rockström

⁴ Miljökvalitetsmålen Gotland 2018. Länsstyrelsen

fortgå. Här påtalas även hur viktigt det är att ständigt ha skog på tillväxt för att skogsbruket inte skall leda till en negativ klimatpåverkan.

Regeringens nationella riktlinjer på till exempel grön infrastruktur, hyggesfritt skogsbruk, anpassade arbetsmarknadsåtgärder, skogsbete, våtmarker, kulturmiljövård och långsiktiga skydd av värdefulla skogar är några av de nationella riktlinjer som starkt kommer att påverka vårt framtida skogsbruk. Region Gotlands ambition är att ligga i framkant inom dessa områden.

Inriktning

Närheten till, och bevarande av väl tilltagna strövområden är viktiga faktorer för en attraktiv region med god livskvalitet. Region Gotland har goda förutsättningar för ett rörligt friluftsliv, inte minst i form av skogar i anslutning till tätorterna. Skogarna har ett samhällsekonomisk värde för regionen, dels som resurs i förebyggande hälsovård, dels som besöksmål och dels som bidrag till en attraktiv boendemiljö. Vad som upplevs som en attraktiv, estetiskt tilltalande skog varierar dock från person till person och Region Gotland strävar därför efter att variera utseendet i rekreationsskogarna för att erbjuda varierade naturupplevelser.

Förstärka ekosystem

Naturens gratistjänster, ekosystemtjänsterna, ska upprätthållas och förstärkas. De ska beaktas i planering och skötsel. För skogen är de viktigaste funktionerna vattenrening, kollagring, näringscykler, klimatreglering, fotosyntes samt skogsprodukter som virke, svamp och bär. Till tjänsterna räknas också biologisk mångfald och möjligheterna till rekreation, utbildning och naturturism. I arbetet med planeringen av skötselåtgärder i skogsinnehavet ska hänsyn tas till arbeten med grön infrastruktur. Skötseln ska medverka till att skapa en mer stormfast skog samt ta tillvara på terrängens förutsättningar. Kemiska bekämpningsmedel får inte användas inom skogsbruket. Så långt det är möjligt skall inriktningen vara ett hyggesfritt skogsbruk.

Väl tilltagna skyddszoner ska sparas/främjas vid alla öppna diken, vattendrag, och våtmarker för att minska kväve- och kvicksilverläckage. Skogsbruksåtgärder ska så långt som möjligt utföras på ett sådant sätt att markskador undviks.

Bevara och utveckla rekreations-, natur- och kulturmiljövärden

För regionens skogsskötsel är rekreations-, natur- och kulturmiljövärden likställda mål och skogen ska skötas så att dessa värden bevaras, utvecklas och görs tillgängliga. Exempelvis kan åtgärder som gynnar biologisk mångfald vidtas i samband med gallring eller förnygringsåtgärder.

Främja historiska och ekologiska värden

Regionen ska arbeta för att bevara och främja de öppna, småskaliga natur- och kulturmarkerna i landskapet. Skyddsvärda natur- och kulturmiljöer bevaras genom formellt

skydd, exempelvis naturreservat. Särskild vikt läggs vid att skydda våtmarker och olika typer av skog. Anläggning av bestånd för lövskogsproduktion bör göras inom lämpliga områden i samband med förnygringsåtgärder.

I samband med planerade skogliga åtgärder vill Region Gotland sträva mot att främja olika bestånds historiska och ekologiska värden. En sådan åtgärd kan exempelvis vara att i samband med gallring avverka trädslag som inte hör hemma i äldre hamlings- och ängsmiljöer.

Region Gotland avser att bidra till en hållbar utveckling av skogsnäringen. Inhemska växt- och djurarter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd främst genom åtgärder för att gynna död ved, gamla träd och flerskiktade bestånd.

Skogsskötsel i ekonomisk balans

Förvaltningen av skogsinnehavet har som mål att vara ekonomiskt självbärande. Planeringen av skogsbruket ska syfta till att skogsbrukets intäkter inom en budgetperiod täcker samtliga omkostnader för till exempel personal, material, skötselåtgärder och skogsvägunderhåll. Det innehav som är klassat som produktionsskog bör stå för huvudparten av den ekonomiska intäkt som bekostar skötseln av den mer kostnadskrävande tätortsnära samt kvarters- och parkskogen. Eventuellt överskott från skogsförvaltningen bör återinvesteras i skogsverksamheten, exempelvis genom åtgärder för att öka det estetiska och rekreativmässiga värdet i tätortsnära skogsområden inklusive insatser för att öka tillgängligheten. I dagsläget (2017) är bedömningen att Region Gotlands totala innehav av skog klassad som produktionsskog kan bära både sina egna kostnader och kostnaderna för tätortsnära skog samt kvarters- och parkskog. Detta förhållande ska upprätthållas genom en tydlig dialog mellan förvaltare och markägare.

Skogsinnehavet har inget avkastningskrav i syfte att generera intäkter till Region Gotland utöver de som behövs för den skogliga verksamheten inklusive skötselkrävande åtgärder. Ett aktivt skogsbruk, i det skogsinnehav som i Region Gotlands skogsbruksplan klassas som produktionsskog, är en förutsättning för att kunna uppnå denna policys intentioner och verkställa planerade åtgärder i skog med höga rekreativvärden.

Zonindelning

Region Gotlands skogsinnehav delas in i tre olika skötselzoner i enlighet med den aktuella skogsbruksplanen. Varje zonområde har sina egna förutsättningar och skötselambitioner.

Indelningen förtydligar och anger inriktningen för en långsiktig förvaltning.

Skötselzonerna är följande:

Kvarters- och parkskog

13 procent av Region Gotlands skogsmark utgörs av kvarters- och parkskog. Denna typ av skog omger många bostäder och nyttjas ofta av närboende för rastning av hundar, lekrområde för barn etc.

Skötselriktlinjer:

I dessa skogar är huvudmålen för skogsskötseln rekreation, attraktiv boendemiljö och god tillgänglighet. Hänsyn bör tas till:

- de behov som barn i olika åldrar har för en attraktiv närmiljö i skog och natur. Till exempel att klätterträd, tätare snår och ris till kojor sparas.
- de natur- och kulturvärden som finns. Speciell hänsyn ska tas till gamla träd, särskilt de långlivade arterna.
- att hålla stigarna öppna och att skogen ska upplevas som tillgänglig och trygg genom dagsljusinsläpp och viss utblick.

Vid skötsel av skogen är målet att skapa variationsrika skogar med stor framkomlighet och tillgänglighet. Då brukningsenheterna ofta är små och ligger nära bostäder utförs skogsvårdsåtgärder främst motormanuellt. Människor ska kunna vistas i närområdet och kunna fråga och diskutera med dem som utför arbetet.

- **Föryngring** - naturlig föryngring är huvudregeln. Plantering får vidtas för att skapa spännande variation i miljön.
- **Röjning** - röjning bör utföras målmedvetet för ökad/bibehållen mångfald och för bibehållen framkomlighet.
- **Gallring** – syftar främst till att öka andel lövträd och gynna grova träd.
- **Föryngringsavverkning** - trakthyggesbruk ska undvikas. Inga kala ytor större än 0,1 ha får skapas. Skogen sköts främst genom röjning och gallring med gynnande av brynkaraktär och grova träd. Farliga träd undanröjs och en balanserad mängd död ved ska eftersträvas.
- **Ris** - vid arbete i dessa områden ska det mesta av riset tas bort för att gynna framkomlighet och tillgänglighet i skogen.
- **Markskador** - körskador ska minimeras. Uppkomna skador ska åtgärdas snarast.

Tätortsnära skog

33 procent av Region Gotlands skogsmark utgörs av tätortsnära skog. Denna skog har ett högt rekreativvärde och här vistas många människor dagligen. Dessa områden utgörs ofta av större sammanhängande områden än kvarters- och parkskogen. Det finns gott om spår, stigar, kojor, och friluftsanläggningar som används av motionärer, ryttare, cyklister eller vandrare.

Skötselriktlinjer:

I dessa skogar är huvudmålen för skogsskötseln rekreation och tillgänglighet.

Hänsyn bör tas till:

- de behov som barn i olika åldrar har för en attraktiv närmiljö i skog och natur
- de natur- och kulturvärden som finns. Speciell hänsyn ska tas till gamla träd, särskilt de långlivade arterna

Vägar och stigar för promenad och motion underhålls för att undvika hindrande vegetation och farliga träd. Vid skötsel av skogen är målet att skapa variationsrika skogar med stor framkomlighet och tillgänglighet. Skogsvårdsåtgärder utförs främst maskinellt. Människor ska kunna vistas i närområdet och kunna fråga och diskutera med dem som utför arbetet.

- **Föryngring** - naturlig föryngring ska ske i första hand. Plantering får vidtas då inga andra lämpliga alternativ finns, denna ska då anpassas till ståndorten och gärna ske med blandade trädslag. Markberedning får inte försämra framkomligheten.
- **Röjning** - röjning bör utföras målmedvetet och noggrant med bibehållen framkomlighet.
- **Gallring** - främst används maskiner för gallring.
- **Föryngringsavverkning** - långa omloppstider med ett kontinuerligt trädskikt ska eftersträvas. Inga kala ytor större än 0,5 ha bör skapas. Småskalig och successiv föryngring ska vara inriktningen. Metoder såsom luckhuggning eller skärmställning tillämpas, beroende på lämplighet. Detta möjliggör viss ekonomisk avkastning.
- **Ris** - vid skogsarbete i dessa områden ska huvuddelen av det grövre riset tas bort för att behålla god framkomlighet och tillgänglighet i skogen. Vid röjning tas riset bort främst i anslutning till välfrekventerade platser och stigar.
- **Markskador** - körskador och andra markskador ska minimeras. Uppkomna skador ska åtgärdas snarast.

Produktionsskog

54 procent av Region Gotlands skogsmark är klassad som produktionsskog.

Skötselriktlinjer:

Produktionsskogen ska skötas med variation och med de trädslag och metoder som är lämpliga för växtplatsen ifråga, kombinerat med långsiktighet och förmåga att leverera en bra avkastning och värdeutveckling samtidigt som biologisk mångfald och ekosystemtjänster bibehålls.

Förutom en hög miljöhänsyn tas hänsyn till förekommande stigar, leder och andra anläggningar för friluftslivet.

- **Föryngring** - plantering och i lämpliga fall naturlig föryngring. Metod och trädslag avgörs av vad som är ståndortsmässigt ekonomiskt mest lämpligt. Skonsam markberedning är tillåten dock ej i område med kända fasta fornlämningar.
- **Röjning** - normal röjning utförs.
- **Gallring** - främst maskinell gallring.
- **Föryngringsavverkning** - avverkningsmetod väljs efter ekonomiska och miljömässiga kriterier.

Allmän ordlista

Skogsbegrepp:

Avverkning, fällning av träd. Slutavverkning, gallring m.m.

Avverkningsrester, biomassa bestående av grenar, stubbar, toppar och småträd efter avverkning sedan industrivirke tillvaratagits.

Bestånd, samling av träd eller skogsplantor som växer inom en viss areal och som har viss likhet i artsammansättning, ålder, diameter m.m.

Biobränsle, energibärare som härstammar från eller består av biomassa.

Bioenergi, energi som utvinns genom förbränning av biomassa vars inlagrade energi ytterst har sitt upphov i solvärme som inlagrats i växtligheten via fotosyntesen.

Biologisk mångfald, ett uttryck för artrikedom, genetisk variation inom en art, variation mellan naturtyper och förekomst av olika ekologiska och biologiska processer och funktioner som upprätthålls i naturmiljön.

Biomassa, levande material med biologiskt ursprung som inte eller endast i ringa grad omvandlats kemiskt.

Blädning, avverkningsform där beståndet hålls fullskiktat d.v.s. träd i alla diameterklasser. Kräver skuggtåliga träd och hög bonitet.

Bonitet, en växtplats naturgivna virkesproducerande förmåga mätt som m³sk per ha och år.

Drivning, innefattar fällning, kvistning, kapning och mätning av träd samt skogstransport.

Fri utveckling, skogsmark som undantas från all skogsskötsel för att bevara skogsbiotoper i sitt naturliga tillstånd.

Fröträd, träd vars fröproduktion får ge upphov till naturlig föryngring.

Fub, fastkubikmeter under bark. Volymen 1 kubikmeter på trädstammar exklusive topp och bark. Grenar ingår inte.

Föryngringsåtgärd - Avverkning i syfte att åstadkomma ny skog genom skogsodling eller naturlig föryngring.

Gagnvirke, skogsvirke av sådan dimension och beskaffenhet att det ekonomiskt kan förädlas.

Gallring, beståndsvårdande utglesning av skog under tillvaratagande av virke av sådan dimension och beskaffenhet att det ekonomiskt kan förädlas.

Grot, förkortning för grenar och toppar. Vardaglig benämning på skogsbränsleråvara som blir över efter gallring eller slutavverkning.

Grön skogsbruksplan, visar hur produktions- och miljömål kan förenas på en fastighet.

Hektar, ha, 10 000 kvadratmeter.

Impediment, mark vars virkesproducerande förmåga är mindre än 1 m³sk/ha och år. Område där avverkning annat än enskilda träd är förbjudet enligt skogsvårdslagen.

M³sk, skogskubikmeter, volymen 1 kubikmeter beräknad på trädstammar inklusive topp och bark ovan stubbskär. Grenar ingår inte.

Manuellt skogsarbete, skogsarbete med motorsåg.

Markberedning, bearbetning av skogsmark i avsikt att åstadkomma en gynnsam grobädd för frön eller växtplats för plantor. Markberedning frilägger mineraljorden.

Markvegetationstyp, skogstyp urskild på grundval av växterna som växer i fält- och bottenskiktet.

Naturlig föryngring, föryngring främst genom självsådd.

Omloppstid, produktionstid för en trädgeneration från sådd, naturlig föryngring eller plantering till slutavverkning.

Produktion, från bestånd, under viss tid producerad biomassa, t.ex. stamvolym.

Produktiv skogsmark, mark som är lämplig för skogsproduktion och som inte i väsentlig grad används för annat ändamål. Den kan producera minst 1 m³sk per hektar och år i genomsnitt under beståndets växttid.

Rundvirke, eventuellt barkade men i övrigt obearbetat virke. Används bland annat till massa och sågtimmer.

Röjning, Beståndsvårdande utglesning av plant- och ungskog utan att gagnvirke tas tillvara.

Skifte, sammanhängande friliggande område som utgör del av brukningsenhet.

Skogsbruksplan, planeringsunderlag för skogsbruket på en fastighet eller ett större skogsinnehav.

Skogsmark, mark som enligt Skogsvårdslagen är lämplig för virkesproduktion (producerar minst 1 m³sk/ha och år) och som inte i väsentlig utsträckning används till annat ändamål.

Skogsskötsel, (ibland det samma som skogsvård) uppdragning, vård och förnyelse av skogsbestånd så att växtplatsens produktionsförmåga uthålligt nyttjas på ändamålsenligaste sätt och med hänsyn till natur-, kultur- och övriga intressen.

Skogsvård, synonymt med skogsskötsel, åtgärder för att skapa ny fullväxt skog av god kvalitet i någon bemärkelse.

Skogsvårdslagen, lag som reglerar användningen av skogsmark.

Skotare, ofta hjultraktor, fordon avsett för terrängtransporter av helt uppburet virke.

Skärmställning, beståndstyp som syftar till att ge en hög värdeproduktion på kvarstående stammar från det gamla beståndet eller skydda och främja förnygring.

Skördare, skogsavverkningsmaskin som utför såväl fällning som upparbetning, vanligen med ett enda aggregat, kallat engreppsskördare.

Slutavverkning, avverkning som i princip omfattar alla befintliga träd på en yta.

Stubbrytning, uppdragning av stubbar inklusive rotsystem vid förnygring.

Vindfälla, träd eller stam som fallit för storm eller hård vind.

Virkesförråd, volymen gagnvirke i ett bestånd eller liknande.

Åldersfördelning, skogsmarks relativa fördelning på olika åldersklasser.

Åldersklasser, klass av skogsbestånd eller enskilda träd vars gränser bestäms av åldern av träden i beståndet

Juridiskt ramverk:

Vid skötsel av Regionens mark gäller som för alla markägare ett ramverk av olika lagar av vilka de viktigaste berörs nedan.

Skogsvårdslagen vars viktigaste regler gäller återväxtskyldighet efter förnygringsavverkning, skydd mot omfattande insektsangrepp, skydd för ädellövskogen och skydd av områden med höga naturvärden. Lagen stadgar också minsta ålder för att förnygringsavverkning och anmälnings- eller samrådspålit för olika åtgärder.

Kulturminneslagen (KML) är den centrala lagen för kulturmiljövården i Sverige.

Lagen innehåller detaljerade bestämmelser om bland annat fasta fornlämningar, fornfynd, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen, vissa kulturföremål samt ortsnamn. Den myndighet som har det övergripande ansvaret är Riksantikvarieämbetet. Länsstyrelserna ansvarar för tillsynen på länsnivå.

Miljöbalken (MB) är brett regelverk för hela miljöområdet. I de så kallade allmänna hänsynsreglerna finns regler som är giltiga för all verksamhet. Härfter är det för skogsverksamheten främst reglerna om naturvård om som är relevanta. Till exempel finns regler för strandskydd och olika former av skyddade områden.

Plan och bygglagen (PBL) är en lag som reglerar planläggningen av mark, vatten och byggande i Sverige. PBL innehåller bland annat bestämmelser om översiktsplaner, detaljplaner, bygglov, byggillsyn, "svartbyggen" och byggnadsnämndernas verksamhet. För skogsförvaltningens vidkommande är det främst de delar av lagen som reglerar detaljplaner som är relevanta. Vikten och förutsättningar för ett hållbart skogsbruk beskrivs i PBL KUNSKAPSBANKEN - en handbok om plan- och bygglagen.

Fastighetsbildningslagen (FBL) reglerar bl.a. hur indelningen av marken i fastigheter får förändras, servitutsbildning och hur marken får byta ägare. Förutom regler om olika typer av servitut så är det främst i samband med fastighetsaffärer som lagen blir aktuell för skogsverksamheten.

Jordabalkens sjunde till femtonde kapitel reglerar olika typer av nyttjanderätter. En nyttjanderätt är en rätt för en person att på visst angivet sätt använda någon annans fastighet. För skogens förvaltning relevanta nyttjanderätter märks framför allt mark- och jaktarrenden samt rättigheter för vägars nyttjande.

Riktlinjer:

Vision Gotland 2025, ett regionalt utvecklingsprogram, regionens styrkort, enligt beslut kommunfullmäktige den 18 juni 2008

Region Gotlands Miljöprogram, framtagen av ledningskontoret och fastställt av regionfullmäktige 2015-11-23, ett övergripande styrdokument med syfte att region Gotlands samlade verksamhet skall ge största möjliga nytta för medborgarna och samtidigt vara långsiktigt hållbar.

Miljö kvalitetsmålen för Gotlands län 2018, rapport nr 2018, ett regionalt samarbete med Länsstyrelsens och Skogsstyrelsen som på ett regionalt plan följer nationellt övergripande mål fastställda av Naturvårdsverket. Totalt 15 miljö kvalitetsmål med ambition att vara uppnådda till år 2020.

Globala mål för hållbar utveckling, framtagna av ledarna i FN:s medlemsländer, totalt 17 stycken övergripande mål globala mål, 169 delmål och 230 globala indikationer. En överenskommelse för hållbar utveckling.

FSC, Forest Stewardship Council, ett certifieringssystem som verkar för ett miljöanpassat och ekonomiskt livskraftigt bruk av skogen.